

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 45. De prima Societatis in Chilenum regnum introductione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Barfena suo Provinciali scriberet, si juberetur, reliquis Frontonum linguis devorandis, ob unicum obedientiae lucrum, residuas vires vitamque impensurum. Quamquam Petrus Agnascus in ea opinione semper fuerat, ut existimaret Frontonum gentem, sementem facere non assuetam, nulloque loco fixam, difficile excoli posse, & ideo inutilem abs se & Barfenam in eorum linguis operam poni; & ejus praesertim arbitrio ab adulta gente baptizanda abstinuerant, contenti infantes bello captos, apud Hispanos remansuros, sacris undis initiare. Quidquid sit, sesquiennalis labor tot linguis perdiscendis impensus, tam Frontonibus inutilis, quam Sociis, obedientiae regulam, non proventuum magnitudine, res suas metuentibus, aequè gloriosus cecidit, quam innumera animarum spolia de Demone retulissent, Deo conatum, non eventum, ab hominibus exigente. Per belli intervallum semel Barfena impetus fuit, castigatis utcumque Mogonis, Frontonum fines transgrediendi; fecissetque, nisi adventitiae aquae viam omnem praclusissent. Conatu iterum frustrato, ad urbem Sancti Joannis, in Paranae & Paraquarii concursu sitam, Hispanorum & Indorum invitatu, excurrentes, ex utroque cultura per aliquot menses fructus percipere uberrimos, Hispanis omnibus ad meliorem frugem traductis, & Indorum ingenti multitudine per Baptismum Exhomologesimque feliciter procuratis. Qua mense collecta, ad Matarnos rursum excolendos postliminò rediit.

ANNO millesimo quingentesimo nonagesimo-tertio, Joanni Atiensae, Peruviae Provinciali, propagata per Quitensem, Panamensem & Tucumanensem, distictissimas inter se regiones, Societate, necnon ingenti varietatum virtutum fama claro, morte sublato, successit Joannes Sebastianus Parricius, in utraque America, si sanctitatis opinionem spectes, nulli secundus. Is post aditum magistratum, Philippi Secundi Regis Catholici mandata per Peruviae Proregem accepit, volentis in Chilenum regnum Jesu Socios induci, ut eorum artibus, potentius quam armorum vi, ferocia Barbarorum colla suavi Christi jugo subderentur. Accelerandae expeditionis causam praebere regni Chileni Praetor Martinus Loiola, Divi Ignatii nepos, & urbium Primores, auxilium & decus novis coloniis ab Societate sperantes. Igitur Sebastianus Parricius, satis suapte indole ad dilatandum Christi imperium pronus, jam verò Regis auctoritate, & tantorum virorum invitatu, animatus, egregium Sociorum manipulum colligit, qui, quia merentur, nominatim à me appellabuntur. Lecti igitur sunt Ludovicus Valdivia multis in locis mihi laudandus, Joannes Olivares, Ludovicus Stella, Gabriel Vega Sacerdotes, necnon Fabianus Martinez & Michael Telena laici, quibus praesse jussus est Baltazar Pinna, grandibus per Europam & Americam meritis illustris; nam primus omnium in Sardiniam insulam Societatem induxerat, & in Caesaraugustana vexatione indigna passus, tolerantiae laude inclaruerat. In Indias verò delatus, post initum Limaë rectoratum, procurationem Peruviae Provinciae apud Regem Catholicum & Franciscum Borgiam Generalem susceperat, unde in Peruviam redux Provinciae toti & variis Collegiis praefuerat; hoc maxime nomine illustris, quod in Quitense regnum primus Sociorum coloniam duxerit. Quae obita munera commendabant auctoritate plena canities, & prudentia adversis secundisque successibus exercitatissima. Vix hi è Peruano tractu solverant, cum inhorruit subito pelagus, coorta tempestate adeò tetrà, ut nautae nusquam se aliàs periculosius navigasse affirmarent: tandem tamen, votis & precibus Sociorum, pacato mari, Coquimbensem regni Chileni portum incolumes omnes tenuere: exscensione facta, Socii nudatis pedibus Coquimbium, duabus leucis ab portu distantem urbem, vota pro discussa tempestate in aede Franciscanorum soluturi, periere. Cives Coquimbenses novos hospites in domum amplam, sed Daemonibus lemuribusque infestissimam, induxere, non sine bono omine: nam quamvis primà nocte terculamentis suisque deique omnia vertere viderentur, tamen piis Sociorum precationibus altera nocte ita repressi sunt, ut exinde nusquam audiri, vacuum hospitium liberè impostero habitandum reliquerint. Fusò fugatoque in aditu regni tanto hoste, non dubitatum, quin alibi

etiam

*Barfena
Virtus.**Urbs Sancti
Joannis ex-
colitur.*CAPUT
XXXV.De prima
Societatis
in Chileni
regnum in-
troductione

1593.

*Joanni Seba-
stiani laus.**Philippi II.
religio.**Religio armis
fortior.**Primi Socii.**Baltazaris
Pinna laus.**Tempestas.**Coquimbium
urbi.**Lemures fu-
gat.*

etiam comprimendus esset, si vires animi Apostolico more intenderentur: qua cogitatione fors animati Socii, quietem, post ærumnosæ navigationis labores, ea in urbe ita cepere, ut per intervalla statim egregia de Dæmone spolia, expiatis civibus omnibus, reportarint: quibus onusti, ad Sancti Jacobi urbem, regni caput, properavere. Distat ea urbs, nobilium civium & auri Chilensis potens, ab Coquimbensi portu sexaginta leucis, quo itinere emenso, ubi ab civibus cognitum est Socios adventare, mirum quantum omnium Ordinum alacritas, adornato splendido equitatu, honoris ergo, obviam turmatim sese effundentium, derepente extiterit: sed Socii diem prævertentes, antelucanis horis urbe inita, destinatae celebritati sese subduxere: & ritè adorato in templis Deo, se stitèrè Magistratui, operam suam modeste magis quam speciosè offerentes. Patres Dominicani interim, dum sumptu publico domus apparabatur, Socios hospitio, & omni officiorum Religiosorum genere, per sex hebdomadas liberaliter excepere.

*Coquimbenses
adjuvi.*

*Sancti Jacobi
civium
urbanitas.*

*Chilensium
Sociorum
humilitas.*

*Patrum Do-
minicanorum
in Sociis of-
ficia.*

CAPI-
TUM
XXXVI
Sociorum
Chilensium
domiciliorum
que egregii
labores.

*Omnibus Or-
dibus pro-
sunt.*

*Ludovici
Valdivia
laus.*

*Lopius Sa-
lazarus
moritur &
laudatur.*

AT ubi adornatum domicilium nostrum, & temporarium templum exstructum est, Baltazar Pinna sua cuique ita divisit munera, ut nulla ætas, nullus ordo, nulla conditio ab paucorum Sociorum laboribus utilitatem non perciperet. Sua erat puerulis schola, litteras appellare & formare discipulis: grandiores latinè loqui docebantur, & Ludovicus Valdivia, Dominicanorum Provincialis postulat, undecim ex suo Ordine Religiosis, & Franciscanorum Mercenariorumque scholasticorum concursu, Philosophiam explicabat. Æthiopes, Indi, Hispani variis modis excolebantur. Sed nihil ita rapuit in admirationem civium animos, quam ejusdem Valdivia felicitas in peregrina eaque implicatissima Indorum lingua perdiscenda, cujus beneficio quindecim diebus, postquam in urbem venit, aures poenitentibus Indis sine interprete præbere, & mense vix exacto ad publicam Concionem verba facere potuit. Ardebat ipse incredibili procuranda Indorum salutis desiderio, adeo ut Guarporum linguam, ab Generali distinctam, brevissimo etiam tempore devoraret. Nec segnius respondebant Barbari conscientias suas fidentes Valdivia, & cum res ferret, inveterata animarum ulcera, nullisque remediis hactenus medicabilia, ab eo tractari permittentes. Domi bis de die Ethnici bello capti, Dominicis diebus Neophyti erudiebantur, ebrietas genti innata prohibebatur. Anopolæ, ne vellent Indis, sui non potentibus, vinum sine fine vendere, reprimebantur. Quorundam privatorum hominum avara immanis avaritia indignis modis tractantium cohibebatur. Denique in luxuriosam & vanam juventutem pro concione invehebant Patres, tanto conatu, quanto necesse fuit ad solidandos animos contra mollia vitia, robur & frequentiam ab ciborum abundantia, regionis illecebris, & divitiarum inquinantis, passim capientia. Fiebant quotidie illustres in omni hominum conditione metamorphoses: qua in re singulariter memorandus hoc loco videtur Lopius Salazarus, qui sub Sotomajore Prætorè Regni, Consilio à secretis fuerat, florebatque nobilitate, divitiis, elegantia, & supra ætatem apud omnes Ordines autoritate: præterea in quovis deliciarum genere genium fraudare nescius, vestium splendorem & consortia illecebrosa, divitiarum appendices, sectabatur. Sed audito Ludovico Valdivia, adversus mundi fallacias in exequiis florentissimæ puellæ pro concione declamante, ita derepente in alium virum mutatus est, ut calcata mundi pompâ, Christo in futura vitæ prototypon assumpto, corporis vires voluntariis afflictationibus penitus labefactaret. Prostrato domestico hoste, regno cælesti inhians, inter Jesu Socios mereri voluit. Limam ad tyrocinium transportatus, adeo fortiter rem gessit, ut duorum & viginti mensium spatio, tyronum Magistro judice, culmen religiosæ perfectionis, quamvis ægerrimo corpore, pertigisse creditus sit. Ad Chilensè regnum renavigans, tertio postquam regni metropolim tenuit die, inter Socios, votis Religionis ritè conceptis, animam exhalavit. Hoc etiam memorabilis, quod ante mortem Christum spectabili specie, æternam gloriam coram spondentem, videre & audire meruerit. Ejus funus concione & solemnè sacrificio urbis Episcopus, uterque verò Magistratus, Religiosorum Ordines, & frequens Nobilitas, honorariis officiis cohone-

stârunt: